

Pistoaita: materiaalit ja työkalut

Materiaalit ja työkalut

Tässä ohjeessa on kuvattu pistoaidan rakentamiseen käytettävät materiaalit sekä työkalut.

Materiaalien tarve ja hankinta

Materiaaleina käytetään kuusta, mäntyä ja haapaakin, mahdollisesti myös katajaa. Tarvitaan läpimitaltaan ohutta (3-10 cm) riukua tai halkaistua riukua isommasta puusta, pituudet vaihtelevat rakentamistekniikasta riippuen. Seipäät ja sivuvarat 2-3 m pituisia, aidaspuut /aitariu'ut 3-5 m (jopa 6 m) pituisia.

Lisäksi tarvitaan ns. alikasvoskuusia tai katajia vitsasten tekemistä varten. Niiden pituus on n. 1,5 m ja halkaisija tyvestä alle 3 cm. Vitsakset tehdään tuoreesta puusta tai niitä voi tarvittaessa liottaa vedessä. Myös tuoreet vitsakset on hyvä pitää vedessä, ellei niitä käytetä heti. Aitavitsakset ovat nk. alikasvoskuusia, jotka kasvavat muun metsän aluskasvillisuutena mm. ojanvarsilla on usein sopivaa materiaalia. Vitsasten ottoon pitää olla maanomistajan lupa.

Aitamateriaali on yleensä pienpuuta, jota saadaan metsänhoidon ”ylijäämätavarana”. Sitä kannattaa kysellä suoraan metsänomistajilta, esim. maakuntalehtien rivi-ilmoituspalstoilla. Materiaalia voi kysyä myös metsänhoitoyhdistyksiltä, ostaa tai teettää metsäalan toimijalla.

Riukumateriaalin hinta vaihtelee riippuen siitä, ostetaanko sitä kappaletavarana vai suurempina määrinä (tilavuusmitta). Kappaletavaran hinta on noin 1-2,5€/riuku, riippuen pituudesta ja paksuudesta. Materiaali kannattaa ostaa kuljetusyhteyksien läheltä, sitä voi kuljettaa henkilöauton vetämässä peräkärryssä (n. 100 km säteellä aitatyömaasta).

Materiaalien työstäminen ja tarvittava aika

Seipäät ja sivuvarat

Seipäät ja sivuvarat aisataan ja teroitetaan. Seiväs teroitetaan kolmelta sivulta, ja kuoritaan kokonaan tyvestä n. 40 cm matkalta. Teroitetut seipäät hiillostetaan esim. kartiohiillettimestä tai nuotiossa. Hyvä nuotio hiillostamiseen on noin 1 metrin pituinen ja 50 cm leveä. Nuotion reunoille laitetaan pyöreät puut, joiden päällä seipäitä voidaan pyörittää tai käännellä helposti. Hiillostaminen tehdään niin, että koko seipään kärki on selkeästi hiiltynyt. Sama prosessi myös sivuvaroille. Sivuvarat voi teroittaa vain kahdeltakin sivulta. Hiillostetut seipäät ja sivuvarat sammutetaan vesiastiassa.

Materiaalin työstämiseen (100 seivästä ym) menee kahdelta tekijältä noin 2-3 tuntia. Rauhallisemminkin voi työtä tehdä. Hiillostamisen voi tehdä myös etukäteen.

Aitariu'ut

Aitariu'ut aisataan kahdelta puolelta, eli viilletään kuoresta esim. vesurilla tai puukolla siivu pois

Pistoaita: materiaalit ja työkalut

pituussuunnassa koko riu'un mitalta. Koska aitariukujen pituus vaihtelee, n. 100 riu'un aisaamiseen kuluu aikaa kahdelta tekijältä 2-3 tuntia, riippuen riukujen tuoreudesta (kuori irtoaa helpommin).

Aitavitsakset

Vitsakset katkotaan tyvestä ja karsitaan siten, että latvaan jää noin 30 cm havua. Noin 100 vitsaksen ottamiseen menee noin 2 tuntia, riippuen tarjonnasta.

Vitsakset halkaistaan latvasta alkaen kahteen osaan. Aloitusviilto tehdään puukolla latvaosasta, ja vitsas avataan käsin varovasti niin, että puun ydin on näkyvissä molemmin puolin. Mikäli vitsas ei jakaudu tasaisesti vaan painottuu toiselle puolelle, paksumpaa puolta taivutetaan voimakkaammin, jotta halkeaminen ohjautuu tasaisemmin.

Vitsasten halkominen voidaan tehdä aidan rakentamisen päivänä. N.100 vitsaksen avaamiseen menee noin pari tuntia yhdeltä henkilöltä.

Muuta huomioon otettavaa

Materiaalit on hyvä kasata aitatyömaalle, jos aitaa ei ryhdytä heti tekemään; aitariu'ut ja seipäät + sivuvarat kannattaa latoa omiin pinoihinsa, jossa on välipuut ilmankierron parantamiseksi.

Aitariukupino on hyvä jättää alhaalta väljäksi hyvän tuuletuksen vuoksi.

Kokenut 3 henkilön aidanrakentajaryhmä tekee noin 100 metriä valmista aitaa päivässä, mikäli tarvikkeet ovat valmiina. Aidan ihasteluun saattaa mennä useita vuosia, jollei koko loppuikä.

Työkalut ja välineet

Auto ja peräkärry materiaalien kuljettamiseen. Työstämiseen kirveitä, puukkoja, vesureita, kuorimarautaa (jos löytyy), pukki tai halkomapölkky. Hiillostamiseen hiiletin tai nuotiopaikaksi sopiva kohta ja vesiämpäri. Rakentamiseen rautakanki, puukko, kirves, puutarhasakset vitsasten siistimiseen.

Turvavälineistö: sammutusvälineet, viiltosuojahanskat, mahdollisesti suojalasit

Lähde: Timo Rekon haastattelu, MSL:n pistoaitaan liittyvät materiaalit